

A pszichológiai alkalmasság meghatározásának módszerei

Nagy Beáta Magda

klinikai szakpszichológus,
szociológus

Foglalkozás-egészségügyi Fórum

2019. szeptember 11.

Az alkalmassági megfelelés három eleme

- **EGÉSZSÉGÜGYI ALKALMASSÁG** **KLINIKAI PSZICHOLÓGIAI
VIZSGÁLAT**
- **JOGI ALKALMASSÁG**
- **PSZICHOLÓGIAI ALKALMASSÁG** **MUNKALÉLEKTANI
VIZSGÁLATOK**

Mit tartalmaz általában a pszichológiai vizsgálat?

- személyes elbeszélgetés
- személyiségtesztek
önkitöltős / projektív
- képességtesztek
papír-ceruza teszt / műszeres
vizsgálat

összegző vélemény

Mire irányul a pszichológiai vizsgálat?

- Beválik-e a személy egy adott munkakörben?
- Milyen igénybevételt jelent a személy számára az adott munkakör ellátása, képes-e annak (tartósan) megfelelni?
- Kialakult-e olyan pszichés megbetegedés, amely alkalmatlanná teszi a személyt az adott munkakör ellátására?
- A pszichiátriai kórtörténet ismeretében milyen a jelenlegi pszichés állapota?

Miért a depresszió?

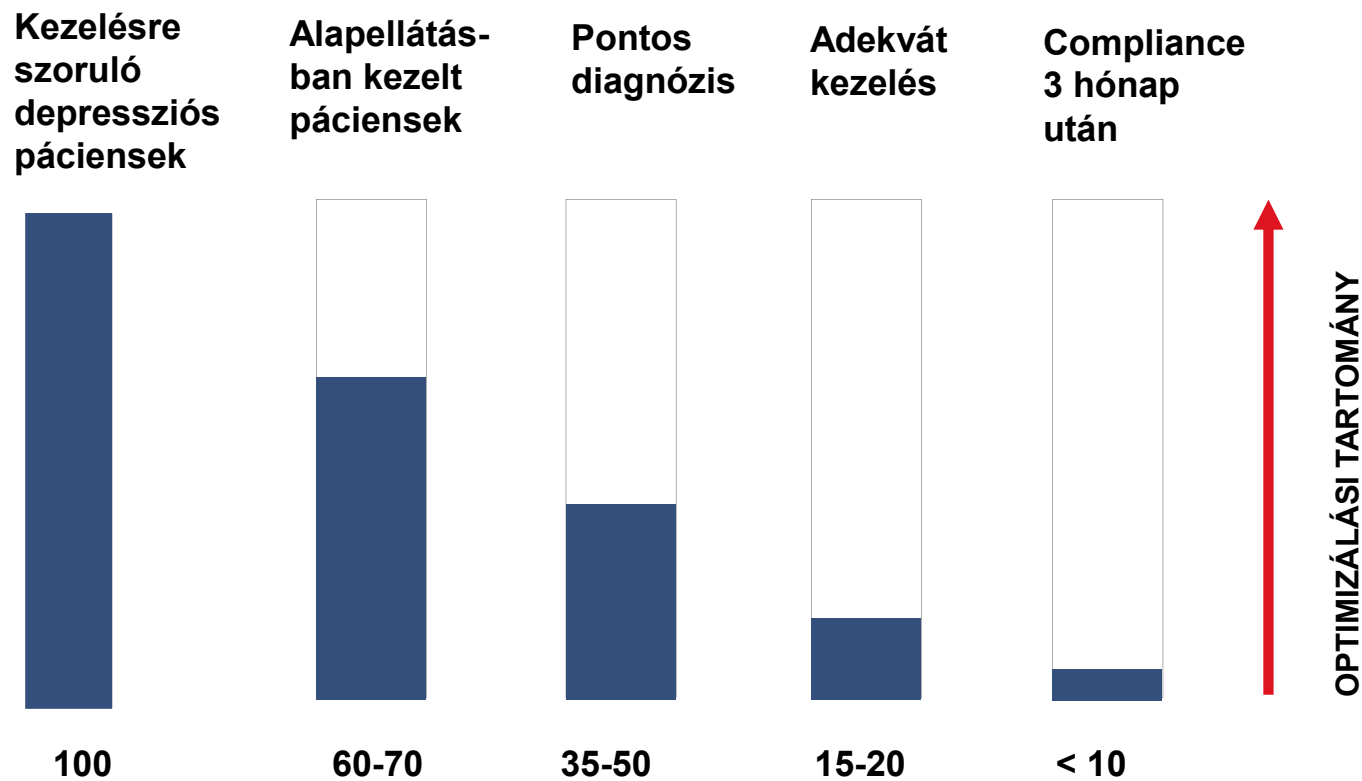

- a depresszió a munkaképességet csökkentő kórképek közül a második legfontosabb
- hazánkban 1989 és 2013 között a klinikai mértékű depressziós tüneteket mutató populáció aránya 7,5%-ról 16,7%-ra nőtt
- a súlyos depresszióban szenvedők 56%-a (!) nem részesül kezelésben
- befejezett öngyilkosságok hátterében 90%-ban hangulatzavarok állnak (major depresszió főleg)
- komorbiditás, szomatikus betegségek kockázatának növekedése

A fő- és melléktünetek BNO-10 alapján

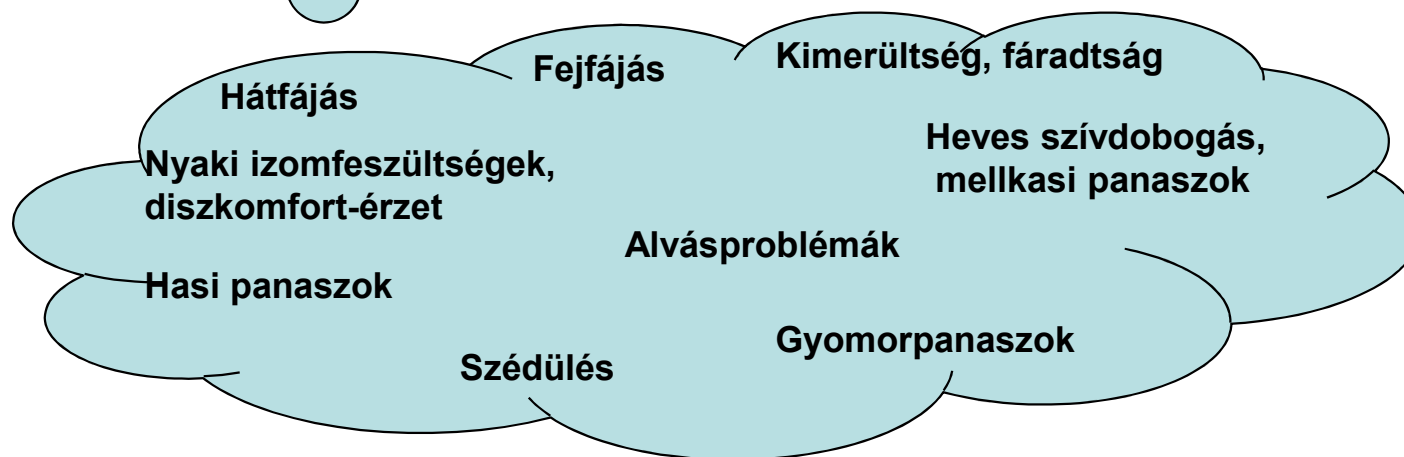
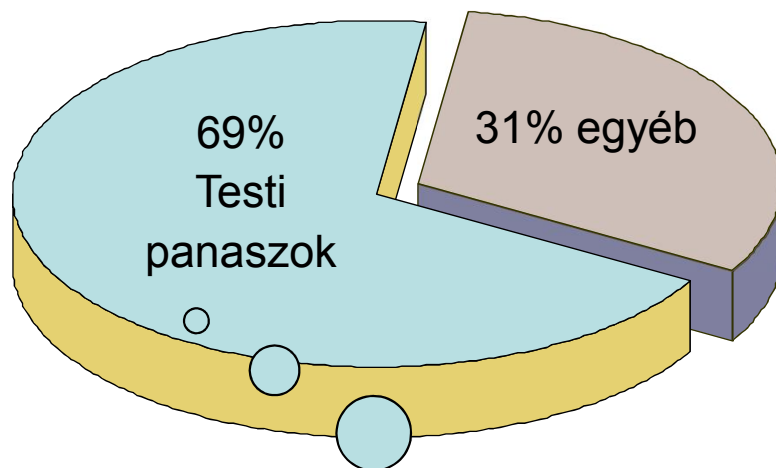

Diagnosztikai és terápiás hiányosságok

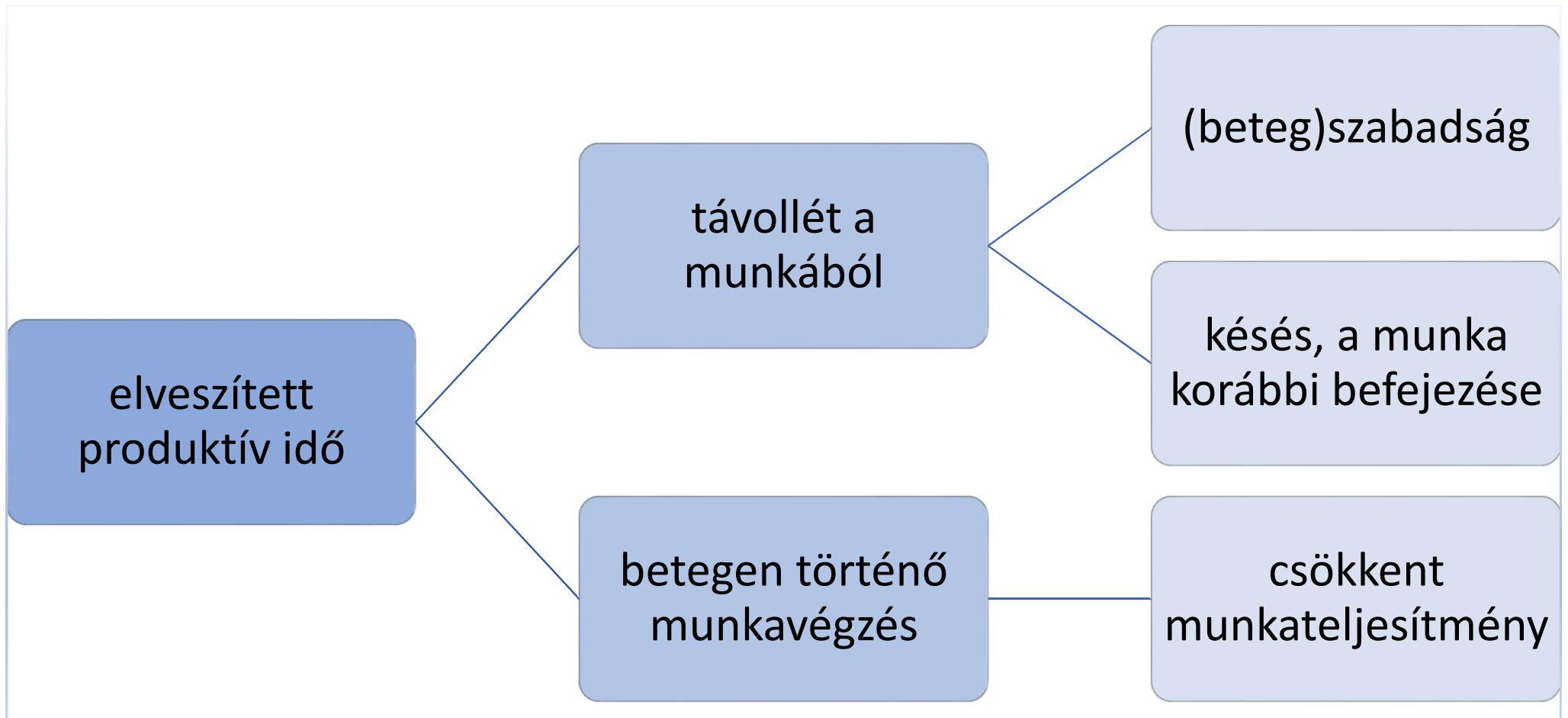

Kohn et al. (2004), Boenisch et al. (2012), Pence et al. (2012)

Háziorvosnál megjelenő betegek tüneti profilja

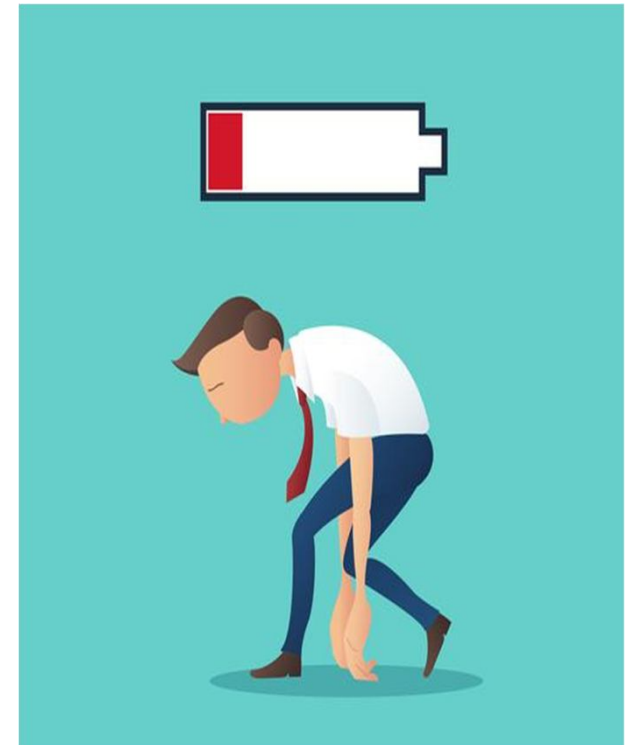

Depresszió és munkavégzés

Depresszióra utaló jelek a munkahelyi környezetben

1. Társas visszahúzódás (meetingek, étkezések, csevegés stb.)
2. Fizikai panaszok vagy fokozott orvoshoz járás
3. Szomorúság, fáradtság, „lustaság”
4. Irritáció vagy szorongás
5. Több interperszonális konfliktus
6. Hiányzás
7. Csökkent produktivitás (néha fokozott erőfeszítések ellenére)
8. Balesetek és hibák
9. Fokozódó passzivitás vagy rigiditás
10. Súlyváltozás vagy az ápoltság csökkenése
12. Megnövekedett alkohol- és drogfogyasztás
13. Fokozódó aggodalom a közvetlen munkatársak részéről

Kik a leggyakrabban érintettek?

- (nő/ffi: nőknél kétszer gyakoribb, mint férfiaknál)
 - szellemi munkakörökben dolgozók inkább, mint fizikai
 - kereskedelem és szolgáltatások területén dolgozók
 - döntéseket és kommunikációt igénylő munkakörök
 - műszakos munkarendben dolgozók
(főleg este és éjszaka dolgozók, szemben a nappali beosztással)
 - akik a legtöbb munkanapot stresszesnek élik meg
- Gilmour, H., & Patten, S. B. (2007). Depression and work impairment. *Health Rep, 18*(1), 9-22.; Lerner, D., Adler, D. A., Chang, H., Berndt, E. R., Irish, J. T., Lapitsky, L. et al (2004). The clinical and occupational correlates of work productivity loss among employed patients with depression. *Journal of occupational and environmental medicine/American College of Occupational and Environmental Medicine, 46*(6 0), S46.

Tüneti kép és munkateljesítmény

A legnagyobb munkateljesítmény-csökkenéssel járó tünetek:

I.) Kanada, N=2219:

- koncentrációs problémák (+ 4%–13%)
- alvászavar, energiátlanság és az étvágy zavara (+ 8%–12%)

- Dewa, C. S., Hoch, J. S., Nieuwenhuijsen, K., & Sluiter, J. K. (2018). 1292 Examining the relationship between depression symptom profiles and work productivity loss. *Occupational and Environmental Medicine*. 75(Suppl_2):A568

II.) USA, N=7320:

csak hangulati tünetek

hangulati tünetek + fáradtság/alvászavarok, szorongás nélkül vagy

hangulati tünetek + szorongás, fáradtság/alvászavarok nélkül

hangulati tünetek + fáradtság/alvászavarok + szorongás

- Kessler, R., White, L. A., Birnbaum, H., Qiu, Y., Kidolezi, Y., Mallett, D., & Swindle, R. (2008). Comparative and interactive effects of depression relative to other health problems on work performance in the workforce of a large employer. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 50(7), 809-816.

Kognitív tünetek

- exekutív funkciók csökkenése
- figyelmi funkciók romlása
- emlékezeti funkciók romlása

A depresszió marginális hatása a munkateljesítményre

- USA, N=7320
- leggyakoribb 16 tünet/betegség, ami befolyásolja a munkavégzést
- legnagyobb független hatás: depresszió (1.), krónikus fáradtság (2.), szorongás (3.), migrén, egyéb fejfájások és elhízás
- a depresszió marginális hatása:
szign. negatív hatás mind az egyéb tünetek/betegségek munkavégzést befolyásoló hatására
legerősebb: hát- és nyakfájás, magas vérnyomás, reflux, asthma, IBS
- Kessler, R., White, L. A., Birnbaum, H., Qiu, Y., Kidolezi, Y., Mallett, D., & Swindle, R. (2008). Comparative and interactive effects of depression relative to other health problems on work performance in the workforce of a large employer. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 50(7), 809-816.

A (nem kezelt) depresszió következményei

- öngyilkosság (befejezett és kísérlet) valószínűsége nő
- hospitalizáció szükségessége
- szomatikus betegségek kialakulása, progressziója
- elbocsátás: a depressziósok között 5x nagyobb az esélye a munkanélküliségnek!

Lerner, D., Adler, D. A., Chang, H., Lapitsky, L., Hood, M. Y., Perissinotto, C. et al (2004). Unemployment, job retention, and productivity loss among employees with depression. *Psychiatric Services*, 55(12), 1371-1378.

Megoldások

passzív intervenciók

Az aktív munkavégzés fenntartása,
de

- a munkakörnyezet megváltoztatásával,
- kevesebb felelősséggel,
- rövidebb munkaidővel.

aktív intervenciók

Kivonni a személyt a munkából:

- idő az egészségügyi ellátás igénybevételére és az egészség helyreállítására
- a betegen történő munkavégzésből fakadó stressz kiküszöbölése
- 8 hetes farmakoth után a munkateljesítmény rendeződik!

- Woo, J. M., Kim, W., Hwang, T. Y., Frick, K. D., Choi, B. H., Seo, Y. J., ... & Park, Y. L. (2011). Impact of depression on work productivity and its improvement after outpatient treatment with antidepressants. *Value in Health, 14*(4), 475-482.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!